

Skolēnu pilsoniskās līdzdalības sekmēšana mācību un audzināšanas procesā

Valsts izglītības satura centra Neformālās izglītības departaments
Mūžizglītības un kultūras institūts «Vitae»

Valsts izglītības satura centrs

VITAE

MŪŽIZGLĪTĪBAS UN KULTŪRAS INSTITŪTS

Šodien:

- Par kompetenču pieeju izglītībā un pilsoniskās audzināšanas vietu tajā
- Par pilsoniskās audzināšanas procesu
- Par metodiskā darba sistēmu pilsoniskajā audzināšanā

Pārlicības, pieņēmumi un vērtības

- Pārlicība – veids, kā mēs redzam pasauli, mūsu uzskatu sistēma jeb bāzes paradigmas
- Vērtība – mūsu dzīves principi
- Paradumi – mūsu ikdienas rīcība, kuru tieši ietekmē mūsu pārlicības un vērtības
- Pieņēmumi – mūsu stereotipi un aizspriedumi

Pilsoniskās audzināšanas process

- NEFORMĀLĀ UN INTEREŠU IZGLĪTĪBA KĀ RESURSS
- MĀCĪBU STUNDAS REFLEKSIJAS DAĻA UN FORMATĪVĀ VĒRTĒŠANA KĀ PILSONISKĀS AUDZINĀŠANAS PROCESA DAĻA
- LATVIJAS SKOLAS SOMA KĀ RESURSS
- 4 LĪMEŅI (personīgais, ģimene un dzimta, izglītības iestāde, vietēja kopiena)
- SKOLĒNCENTRĒTS SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS
- 6 MODUĻI (personiskā līderība jeb indivīda rakstura veidošana, klases un skolas līdzpārvaldes darbs, skolēnu īstenotas sabiedriskās iniciatīvas, pašizziņa Latvijā vidē, materiālais un nemateriālais mantojums, kultūras un mākslas praktizēšana un jaunrade)
- 12 TIKUMI
- 4 CAURVIJU PRASMES
- 3 VEIDU MĀCĪBU PROCESS (tradicionāls, multidisciplinārs, starpdisciplinārs)

- Zināšanu, prasmju un attieksmju veidošana aktīvai darbībai un līdzdalībai.
/Aija Tūna/

- **PILSONISKĀ AUDZINĀŠANA** – mācību un audzināšanas procesa daļa, kurā izglītojamais iegūst izpratni, attīsta prasmes un veido attieksmes par indivīda personīgo pārliecību ietekmi uz savu dzīvi, izglītības iestādi, valsti un pasauli. Pilsoniskās audzināšanas sasniedzamais rezultāts ir patriotiskums un lietpratības (kompetences) līmenis caurviju prasmēs.
- **PATRIOTISKUMS** – personības īpašība, kas atklājas pozitīvā indivīda attieksmē pret sevi, citiem cilvēkiem, valstspiederību un valstgribu un izpaužas rīcībā un runā.

Tradicionālais un aktīvais pilsoniskums

Tradicionālais pilsoniskums

- Piedāvā veidot izpratni par sabiedrībā esošajiem līdzdalības veidiem un mehānismiem
- Atklājas ikdienā kā:
 - Skolotāju un/vai skolēnu organizēti pasākumi valstij nozīmīgos datumos
 - Mācības par noteiktiem tematiem dažādos mācību priekšmetos
 - Sniedz iespēju apgūt veidus, kā piedalīties esošajā sabiedrības pārvaldes sistēmā
 - Var būt arī cita veida iezīmes atkarībā no skolas un sabiedrības izpratnes, kurā skolēns audzis

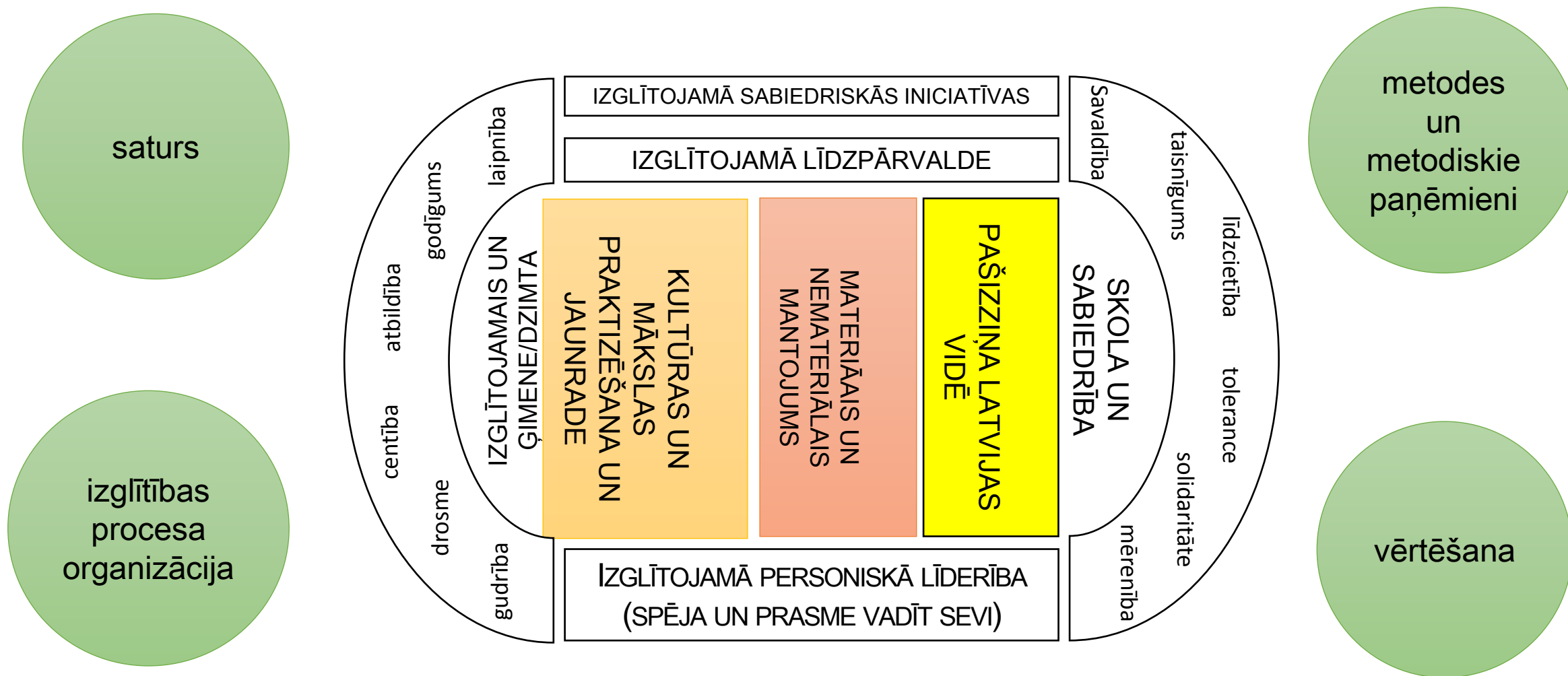
Aktīvais pilsoniskums

- Ir caurviju prasme, kura tiek attīstīta, pilnveidota un praktizēta rīcībā visos mācību priekšmetos
- Atklājas ikdienā kā:
 - Visāda veida skolēnu darbība mācību procesā, uzņemoties iniciatīvu un atbildību par savu rīcību, skolas darbu un sabiedrību kopumā
 - Personīga skolēnu pārlicība, ka kopīga sadarbība (skolēns ar skolēnu, skolēns ar skolotāju, skolēns ar vecākiem utt.) ir daļa no mūsu dzīves bez kā nav iespējama
 - Trīs atslēgas vārdi – sadarbība, līdzatbildība, pašiniciatīva

Tradicionālais un aktīvais pilsoniskums

- Tradicionālais un aktīvais pilsoniskums nav pretnostatāmi jēdzieni, bet tie papildina viens otru un abi divi ir nepieciešami.
- Papildus iegūstamie elementi pilsoniskajā audzināšanā šobrīd:
 - 3 veidu mācību un audzināšanas process.
 - Pilsoniskā audzināšana ir integrēts mācību un audzināšanas process, par kura sasniegamo rezultātu ir atbildīgs ikviens pedagogs un viss kolektīvs kopā.
 - Precizēts 6 tematiskajos lokos jeb moduļos sasniezamais rezultāts.
 - Latvijas skolas soma.
 - Iespēja izglītības iestādei definēt ģimenes lomu pilsoniskās audzināšanas procesā sadarbībā ar vecākiem.

PILSONISKĀS AUDZINĀŠANAS STRUKTŪRMODELIS

PILSONISKĀ AUDZINĀŠANA – mācību un audzināšanas procesa daļa, kurā izglītojamais iegūst izpratni, attīsta prasmes un veido attieksmes par indivīda personīgo pārliecību ietekmi uz savu dzīvi, izglītības iestādi, valsti un pasauli. Pilsoniskās audzināšanas sasniedzamais rezultāts ir pilsoniskās līdzdalības kompetence.

PATRIOTISKUMS – personības īpašība, kas atklājas pozitīvā indivīda attieksmē pret sevi, citiem cilvēkiem, valstspiederību un sabiedrību kopumā un izpaužas rīcībā un runā.

Moduļi un to atslēgas vārdi. Piemēri.

1. Modulis – izglītojamo personiskā līderība

Es uzņemos atbildību par to:

- ko es runāju un kā rīkojos;
- kādas ir manas attiecības ar apkārtējiem cilvēkiem;
- savu dzīvi kopumā.

2. Modulis - izglītojamo līdzpārvalde

Pārmaiņas sākas ar manu lēmumu:

- būt aktīvam savas klases un skolas skolēnam mācību stundās un klases kolektīvā;
- apgūt un attīstīt zināšanas, prasmes aktīvai līdzdalībai;
- būt vienam no skolas aktivitāšu iniciatoriem, organizatoriem, par to īstenošanu uzņemoties atbildību.

3. Modulis – izglītojamo sabiedriskās iniciatīvas

Mūsu kopējā dzīve klasē, skolā, novadā, Latvijā un pasaulē:

- ir saistīta ar manu gatavību uzņemties iniciatīvu un būt atbildīgam par savu rīcību un runu;
- ir manas un citu cilvēku līdzatbildības un kopīgas sadarbības rezultāts;
- atspoguļo manu un citu cilvēku līdzatbildību par kopīgo sadarbību un sasniedzamo rezultātu.

Metodiskā darba sistēma

- Skolotāji tālākizglītotāji.
- Atbalsta materiāli skolotājiem tālākizglītotājiem kursu vadīšanā.
- 10 radošās darbnīcas.
- Metodiskā darba regulāri piedāvājumi direktoru vietniekiem audzināšanas darbā, skolotājiem tālākizglītotājiem un citiem metodiķiem.
- Didaktiskie un metodiskie atbalsta materiāli.
- Audzināšanas programma ir integrēta skolas izglītības programmas daļa.
- Atbalsta mehānismi skolēnu īstenotajām pilsoniskajām iniciatīvām.

Kontaktinformācija

- Rolands Ozols
- Mūžizglītības un kultūras institūts «Vitae»
- Tālrunis: +371 29179865, +371 26388519
- E-pasts: rolands.ozols@gmail.com
- vitae.lv